

Täysistunto

Maanantai 6.4.2020 klo 21.00—22.24

4. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 13/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 12/2020 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 12/2020 vp. Nyt päätetään, saako asetus jäädä voimaan vai onko se kumottava osittain tai kokonaan ja onko se voimassa säädetyn vai sitä lyhyemmän ajan. — Valiokunnan puheenjohtaja Ojala-Niemelä.

Keskustelu

21.15 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslakivaliokunnasta on valmistunut mietintö valmiuslain 87 §:n toimivaltuuksien käyttöönottamista koskevasta asetuksesta. Valiokunta ehdottaa, että asetus toimivaltuuksien käyttöönotosta saa jäädä voimaan. Käyttöönottoasetus olisi voimassa 14.4.—13.5.2020.

Nyt käyttöön otettava 87 § koskee otsikkonsa mukaan muuta terveydenhuollon ohjaamista. Pykälän mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi päätöksellään velvoittaa lääketehaan, lääketukkukaupan, apteekkiliikkeen harjoittamiseen oikeutetun sekä sellaisen yhteisön ja yksityisen elinkeinonharjoittajan, joka toimittaa terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita tai palveluja taikka muuten toimii terveydenhuollon alalla, laajentamaan tai muuttamaan toimintaansa. Pykälä oli jo aikaisemmin otettu käyttöön terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myynnin rajoittamisen osalta.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että käyttöönotettava valtuus on varsin laaja eikä asetuksen perustelumistiosta saanut riittävää kuvaa toimivaltuuksien tarkemmasta sisällöstä ja välttämättömyydestä. Kuitenkin valtioneuvoston perustuslakivaliokunnalle toimittaman lisämateriaalin perusteella voitiin todeta, että sääntelylle on lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden saatavuuden turvaamisen ja perustuslain 7 ja 19 §:n mukaisiin oikeuksiin kiinnittyvät perusteet.

Valiokunta kiinnitti oikeasuhtaisuuden kannalta huomiota siihen, että käyttöönottoasetus rajaisi toimivaltuuksien soveltamisen tässä vaiheessa 13.5.2020 asti eli suhteellisen lyhyeksi ajaksi. Arvioitaessa sääntelyn oikeasuhtaisuutta vailla merkitystä ei ole myöskään valmiuslain 128 §:n korvauksia koskeva sääntely. Perustuslakivaliokunta painottaa lisäksi, että valmiuslain toimivaltuuksia voidaan lain 4 §:n mukaan käyttää vain sellaisiin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämiseen tavoiteltavaan päämäärään nähden. Nämä periaatteet rajoittavat sekä toimivaltuuksien käyttöönottoa että niiden käyttämistä poikkeusoloissa. Periaat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

teet rajoittavat siis sosiaali- ja terveysministeriön toimivaltaa tehdä päätöksiä valmiuslain 87 §:n nojalla.

Lopuksi perustuslakivaliokunta vielä korosti eduskunnan tiedonsaantioikeuksien merkitystä ja valiokunnan tarvetta saada kaikki asian käsittelyssä merkityksellinen tieto asianmukaisesti esitettynä. Valiokunta on toistuvasti joutunut erikseen käyttämään perustuslain 47 §:n mukaisia tiedonsaantioikeuksia saadakseen sellaista selvitystä, joka valiokunnan mielestä olisi tullut toimittaa sen käyttöön oma-aloitteisesti. Valiokunnan mielestä valtioneuvoston on kiinnitettävä vakavaa huomiota tähän asiaan.

21.18 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan kiittää ihan henkilökohtaisesti perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Ojala-Niemelää, joka on kylä näissä olosuhteissa venynyt ja tehnyt pitkää päivää — toki siellä on muu valiokunta mukana, mutta on ollut erittäin hienoa seurata, kuinka tuo valiokunnan työskentely on ollut ripeää, ja kuitenkin siellä on tehty nämä asiantuntijakuulemiset, niin kuin tuleekin — ja vielä sitten, niin kuin edustaja tässä nosti esille, kun osittain hallituksen suuntaan joutuu antamaan moitteita siitä, että tämä tiedonsaantioikeus ei ole kaikilta osin aina kaikissa olosuhteissa täyttynyt, niin siinä mielessä voi sanoa, että jatkakaa sitä hyvää työtä, mitä siellä valiokunnassa olette tehneet. Erityisen ilahduttavaa on ollut myöskin katsoa niitä muutamia tiedotustilaisuuksia, joissa olette selkeäsanaisesti voinut kuvata sen, mitä valiokunnassa on saatu aikaiseksi ja minkälaisia asioita kenties on pitänyt huomioida näissä valiokunnan mietinnöissä.

Tässä käsillä olevassa käyttöönottoasetuksen jatkamisessa — elikkä että asetus saa jäädä voimaan sinne 13.5. saakka, ja tämä koskee nimenomaan näitten lääkkeitten ja hoitotarvikkeiden saatavuutta, jota voi pitää tässä keskeisenä periaatteena — tämä oikeasuhtaisuus, minkä valiokunnan puheenjohtaja esittelytekstissään toi esille, on tietysti ollut se keskeinen elementti, millä tätä on arvioitu.

Eli todellakin valiokunnan hyvästä työstä kiitokset, ja jatketaan näissä poikkeusoloissa tätä poikkeusolojen käyttöönottoasetuksen voimassaoloaikaa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta päätti perustuslakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, että valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta saa jäädä voimaan. Asian käsittely päättyi.